رویش روان شناسی، سال ۸ شماره ۱، شماره پیاپی ۳۴، فروردین ماه ۱۳۹۸
Rooyesh-e-Ravanshenasi, *8*(1), 2019

مقایسه نیرومندی‌های منش در دانشجویان بر اساس رشته تحصیلی

Compare Character strengths in students based on academic fields

فائزه انتظاری شبستر
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، گروه روانشناسی
دکتر علی خادمی (نویسنده مسئول)
دانشگاه ازاد اسلامی، واحد ارومیه، گروه روانشناسی

چکیده

روان‌شناسی مثبت، عبارت است از مطالعه علمی عملکرد بهینه انسان. تمرکز روان‌شناسی مثبت بر این است که زندگی انسان چگونه شکوفا می‌شود و به پتانسیل‌هایش می‌رسد. نیرومندی منش از مفاهیم اصلی رویکرد علمی روان-شناسی مثبت‌گراست. هدف این پژوهش مقایسه نیرومندی منش در دانشجویان بر اساس رشته تحصیلی آنان بود. بدین منظور، تعداد ۳۵۱ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر از دانشکده‌های مختلف و رشته-های مختلف تحصیلی با روش خوشه‌ای طبقه‌ای انتخاب شدند. برای سنجش متغیرها از پرسشنامه ارزش‌های فعال در عمل (فرم کوتاه) استفاده شد. روش تحقیق مطالعه حاضر علّی- مقایسه‌ای بود و برای تحلیل اطلاعات از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. پس از برقراری مفروضه‌های آزمون، نتایج تحقیق نشان داد که نیرومندی‌های منش در دانشجویان بر اساس رشته تحصیلی آنان به‌طور معناداری متفاوت بود. بر این اساس، دانشجویان به تفکیک پایه و رشته تحصیلی در زیرمولفه‌ها نمرات متفاوتی کسب کردند. به‌منظور بررسی میزان تفاوت میانگین گروه‌ها از لحاظ مولفه‌های نیرومندی-های منش از آزمون تعقیبی شفه استفاده گردید. بر این اساس، بین دانشجویان رشته‌های علوم انسانی، فنی- مهندسی، علوم پایه و کشاورزی از لحاظ مولفه-های نیرومندی‌های منش، بجز مولفه‌های رهبری، بخشش، فروتنی و شوخ-طبعی، بین سایر مولفه‌ها تفاوت‌های معناداری وجود داشت، با توجه به نتایج به‌دست آمده به‌نظر می‌رسد ماهیت رشته تحصیلی در نیرومندی‌های منش دانشجویان نقش داشته باشد، و همان‌گونه که صفات مثبت شخصیتی در انتخاب رشته تحصیلی نقش دارند، تحت تأثیر رشته تحصیلی نیز قرار می-گیرند، لذا مطابق رشته تحصیلی دانشجویان استفاده از برنامه‌های ارتقاء نیرومندی‌های منش برای آنان توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی:روان‌شناسی‌مثبت،نیرومندی‌های‌منش، رشته‌تحصیلی

Faezeh Entezari Shabestar
Islamic Azad University, Tabriz Branch, Department of Psychology, Tabriz, Iran
Dr. Ali Khademi *
Islamic Azad University, Urmia Branch, Department of Psychology, Urmia, Iran

Abstract

Positive psychology is the scientific study of optimal human functioning. The focus of positive psychology is on how human life flourishes and reaches its potentials. Character strengths are the core concepts of the scientific approach of positive psychology. The aim of this study is to compares the strengths of character in students according to their academic fields. For this purpose, 351 students of Islamic Azad University, Shabestar branch were selected from different faculties and different majors using the stratified clustering method. In order to measure the variables, values in action inventory of strengths (short form) questionnaire were used. The methodology of this study is causal-comparative and for data analysis, multivariate analysis of variance was used. After the test assumptions, results indicated that the elements of character strengths are significantly different in the students based on their academic fields. Accordingly, students obtained different scores in the sub-elements regarding their educational grades and majors. For investigating mean difference of the groups regarding character strengths, Scheffe post-hoc test was used. In this manner, among students of humanities, technical-engineering, basic sciences and agriculture were significantly different in the components of character strengths except for leadership, forgiveness, humility, and humour. Regarding the obtained results, it seems that the nature of the academic field affects character strengths of the students. Moreover, as positive attributes of the character affect selecting educational academic fields, they are influenced by the academic fields as well. Thus, based on the academic fields of students, using promotion plans for the character strengths in them are recommended.

Key words: Positive Psychology, Character strengths, academic fields.

مقدمه

بهداشت روانی و بهبود شاخص‌های سلامت روانی، در هر جامعه‌ای نقش اساسی در تخمین پویایی و کامیابی جامعه ایفا می‌نماید. در این بین جامعه دانشجویی به لحاظ مسئولیت خطیری که به‌عنوان مدیران فردای کشور بر عهده دارند، توجه خاصی را می‌طلبد. دانشگاه محلی برای کسب معلومات جدید و فضایل مختلف و به‌طور کلی رشد و تعالی ذهنی و معنوی است. در این محیط آموزشی شرایط، مقررات و ضوابط معینی وضع شده است که نسبت به مؤسسات آموزشی قبلی از تنوع و پیچیدگی بیشتری برخوردار است. ضعف در تطبیق با

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

عوامل یاد شده موجب بروز اختلال می‌شود و عملکرد تحصیلی فرد را به‌شدت مورد تهدید قرار می‌دهد. استمرار مشکلات و ضعف در رویارویی و مقابله صحیح با آنها ممکن است هر فردی را در سراشیبی سقوط قرار دهد (حسینی و موسوی، ۱۳۸۳). در روان‌شناسی مثبت‌گرا گفته می‌شود شناخت توانایی‌ها و پتانسیل درونی آدمی و کاربرد ویژگی‌های مثبت افراد و خانواده‌ها می‌تواند اثربخشی فنون و درمان‌های روان‌شناختی را بیش از پیش کُند و افزون بر درمان مشکلات روان‌شناختی و ناهنجاری‌های رفتاری، به بالا بردن کیفیت زندگی و بهباشی افراد و جوامع بینجامد (سلیگمن و چیکزنت میهالی[1]، ۲۰۰۰). یکی از مهمترین اهداف روان‌شناسی مثبت‌گرا این است که به افراد کمک کند تا نیرومندی‌های راستین‌شان را بشناسند. نیرومندی‌های راستین آن دسته از توانمندی‌ها هستند که نشان دهنده «خود واقعی» بوده و شناسایی و استفاده از آنها موجب هیجان و شادمانی شود. پس از شناسایی توانمندی (نیرومندی)ها می‌توان از آنها در ابعاد مختلفی مانند کار، روابط، تفریح و سرگرمی و فرزندپروری استفاده کرد (مگیار- موئی[2]، ۱۳۹۱). در نتیجه، توجه به عوامل مثبت و ارتقای آنها در زمینه عوامل روان‌شناختی و تمرین آنها و همچنین با توجه به اینکه دانشگاه و تجارب استرس‌زای آن ممکن است در افزایش مشکلاتی مانند فرسودگی، اضطراب، اختلالات رفتاری و دیگر بیماری‌های روانی به‌ویژه در دانشجویان نقش داشته باشند (گدزلا و همکاران[3]، ۲۰۰۴) و به‌دلیل اهمیت جدی بیماری‌های روانی و مشکلات مرتبط با آن در جامعه دانشگاهی به آزمون‌های بیشتری از عوامل مثبت مرتبط با سلامت روانی و شخصیتی دانشجویان و ارتقاء نیرومندی‌های منشی آنان نیاز است، تا از این طریق بتوان مداخلات موثری برای افزایش یا کاهش این عوامل در برنامه‌ریزی‌های وزارت علوم‌وتحقیقات‌وفناوری فراهم کرد (رضائی، ۱۳۹۲). از آنجاییکه کمتر پژوهشی به جمعیت دانشجویی پرداخته است. درحالی‌که در کشور ما جمعیت دانشجویی بخش عمده‌ای از قشر جوان را تشکیل می‌دهند که شناسایی وضعیت سلامتی آن‌ها می‌تواند به ارتقای سطح سلامت این گروه بـه شکل خاص و سطح سلامت جامعه به شکل عام کمک نماید. لذا در این تحقیق، محقق به‌دنبال آن است که نیرومندی‌های منش در دانشجویان بر اساس رشته تحصیلی آنان چه تفاوتی دارند؟ آیا دانشجویان در رشته‌های مختلف تحصیلی از نظر نیرومندی‌های منش با هم تفاوت دارند؟

ماهیت نیرومندی‌های منش: بنیان مدل آموزش مثبت‌نگر، رویکرد نیرومندی‌ها است. از منظر نیرومندی‌ها، هر شخص دارای توانایی‌ها و ظرفیت‌های منحصر به‌فردی است که به رشد و شکوفا شدن هر چه بیشتر وی کمک می‌کند (وود و همکاران[4]، ۲۰۱۱). به‌نظر می‌رسد، نیرومندی‌ها افزون بر حس ارزشمندی بدون اتکا به دیگران، فوائد مهمی برای بهزیستی به‌همراه دارند و به‌منظور کمک به پیشبرد موفقیت در حوزه‌های مهم زندگی تلقی می‌گردند (پترسون و سلیگمن[5]، ۲۰۰۴). از این‌رو، درحالی‌که تجهیز دانشجویان با مهارت‌ها و دانش آکادمیک اهمیت دارد، کمک به دانشجویان جهت توسعه نیرومندی‌هایی مانند عشق، کنجکاوی، خلاقیت و پشتکار نیز دارای ارزش بسزایی است؛ زیرا به‌واسطه این نیرومندی‌ها، آنها قادر خواهند بود کمک‌های ارزشمندی به جامعه کنند (پارک و پترسون[6]، ۲۰۰۶). پترسون و سلیگمن (۲۰۰۴) نیرومندی‌های منش را به‌عنوان زیرمجموعه شناخته شده همیشه حاضر از ویژگی‌های شخصیتی تعبیر می‌کنند که از نظر اخلاقی ارزشمند هستند. بر اساس نظریات لینلی و هرینگتون[7] (۲۰۰۶)، نیرومندی‌ها، راه‌های فکر کردن، احساس کردن و رفتار کردن به‌طور طبیعی و آسان توسط یک فرد است که توانایی و عملکرد بالایی را فراهم می‌سازد. با وجود اینکه نیرومندی‌ها مشابه استعدادها هستند، تفاوت‌های مهمی نیز وجود دارند. نیرومندی به‌دلایل اخلاقی و ذاتی ارزشمند است درحالی‌که استعدادها به‌واسطه نتایج ملموس آن‌ها ارزش پیدا می‌کنند. در میان روان‌شناسی مثبت‌نگر، راه‌های گوناگونی از نیرومندی‌های پنداری موجود است. یکی از معروف‌ترین مطالعات انجام شده، چارچوب ارزش‌های فعال در عمل است (پترسون و سلیگمن، ۲۰۰۴). روان‌شناسی مثبت چیزی بیش از مطالعه‌ی علمی فضیلت‌ها و توانایی‌های معمولی انسان نیست. این حیطه در چشم‌انداز علمی خود علاقمند به تحقیقات علمی بیشتر برای فهم کامل و گسترده‌ی تجربه‌های انسان از کمبود، رنج، بیماری تا شکوفایی، سلامتی، بهزیستی و شادابی انسان است. روان‌شناسی مثبت سه حوزه‌ی اصلی دارد: ۱. هیجان‌های مثبت، ۲. خصیصه‌های مثبت افراد، ۳. نهادها و سازمان‌های مثبت (جوزف و لینلی[8]، ۲۰۰۶). به‌طورکلی روان-شناسی مثبت مطالعه‌ی شرایط و فرایندهایی است که در پیشرفت یا بهینه کردن کارکردها و پتانسیل‌های انسان‌ها، گروه‌ها، سازمان‌ها و

[1] Seligman & Csikszentmihaly
[2] Magyar-Moe
[3] Gadzella et al
[4] Wood, Linley, Maltby, Kashdan & Hurling
[5] Peterson & Seligman
[6] Park & Peterson
[7] Linley & Harrington
[8] Joseph & Linley

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

نهادها نقش دارد. پس هدف روان‌شناسی مثبت ریشه‌کنی و از بین بردن علم آسیب‌شناسی نیست، بلکه طرح عواملی است که بدون انکار اهمیت ضرورت آسیب‌شناسی بتواند در وجود انسان رشد کند و پرورش یابد (دوک ورث و همکاران[1]، ۲۰۰۵).

جدول (۱): فضیلت‌ها و نیرومندی‌های منش

۱. خرد	اکتساب و کاربرد دانش	کنجکاوی و علاقه به جهان، عشق به یادگیری، خلاقیت و ابتکار، قضاوت، تفکر انتقادی و فراخ اندیشی، هوش شخصی، اجتماعی و هیجانی، چشم‌انداز، دیدن تصویر بزرگ و خرد
۲. شجاعت	اراده و تحقق اهداف در صورت بروز موانع درونی و بیرونی	شهامت، شجاعت و جرئت، پشتکار، جدیت و تلاش، کمال، صداقت، اعتبار و اصالت
۳. انسانیت	نیروی بین فردی	مهربانی و سخاوت، استعداد عشق ورزیدن و دوست داشته شدن
۴. عدالت	نیروهای شهروندی	شهروندی، انجام وظیفه، کار گروهی و وفاداری، انصاف، برابری و عدالت، رهبری
۵. میانه روی	نیروهایی که مانع از زیاده‌روی می‌شوند	خویشتن داری و انضباط‌دهی، ملاحظه، احتیاط، دقت و دوراندیشی، تواضع و فروتنی
۶. تعالی	نیروهایی که ما را به جهان بزرگتر پیوند می‌دهند	حیرت و قدردانی از زیبایی و فضیلت، قدردانی و سپاسگزاری، امید، خوش بینی و آینده نگری، روحانیت، هدفمند بودن، اعتقاد و دیانت، رحم و بخشندگی، سرزندگی و شوخ‌طبعی، رقبت، اشتیاق و انرژی

منبع: انجمن ارزش‌ها در عمل، برگرفته از پارک[2]، ۲۰۰۹.

مولفه‌های نیرومندی‌های منش عبارتند از: ۱)فضیلت خرد: استنلی هال[3] (۱۹۲۲) معتقد بود که حکمت نگرش فکورانه، آرامش-فلسفی، بی‌غرضی و میل به درس گرفتن اخلاقی در سنین بزرگسالی است. ۲)فضیلت شجاعت: شجاعت یعنی اعمال اراده برای رسیدن به اهداف به‌رغم برخورد با مخالفت‌های بیرونی و درونی. ۳)فضیلت انسانیت: شامل صفات مثبتی است که خود را در روابط فرد با دیگران نشان می‌دهند. ۴)فضیلت عدالت: نیرومندی‌های تشکیل‌دهنده فضیلت عدالت نیرومندی‌های بین‌فردی مرتبط با تعامل بهینه میان فرد و گروه یا جامعه هستند. ۵)فضیلت اعتدال: در تعریف سلیگمن و پترسون (۲۰۰۴) انسان معتدل، فردی است که با دیگران فروتن است، به آسانی می‌بخشد، آینده‌نگر است و می‌تواند احساسات و امیال آنی خود را کنترل کند. ۶)فضیلت تعالی: نیرومندی اصلی این فضیلت معنویت است که اعتقاد به یک باور مذهبی و تعهد به جنبه‌های معنوی زندگی است (پترسون و سلیگمن، ۲۰۰۴).

وانگ و وانگ[4] (۲۰۱۶) پنج نیرومندی منش اول کارکنان چینی را قدردانی، شهروندی، مهربانی، قدردانی از زیبایی و کمال، عدالت مشخص کرد، درحالی‌که پنج مورد آخر خلاقیت، صداقت، شجاعت، معنویت و قضاوت بودند. بهزیستی روان‌شناختی ارتباط معناداری با هر پنج نیرومندی منش بالا داشت. کرن و باولینگ[5] (۲۰۱۵) نیرومندی‌های قضاوت، کنجکاوی، عشق به یادگیری و انصاف را در رأس همه نیرومندی‌های مرتبط با عملکرد تحصیلی دانشجویان حقوق قرار داد. نتایج مطالعه جانسن[6] (۲۰۱۴) نشان داد که در حقیقت نیرومندی منش، بهزیستی ذهنی را فراتر از شخصیت پیش‌بینی می‌کند. در پژوهش گاستمز و کالدران[7] (۲۰۱۴) پنج نیرومندی منش با بالاترین امتیاز شامل مهربانی، انصاف، کار گروهی، عشق، و صداقت بودند؛ درحالی‌که نیرومندی‌های منش عشق، شوخ‌طبعی، انصاف، صداقت، کنجکاوی، و خودتنظیمی ارتباط نزدیک‌تری با بهزیستی داشتند. ایسلزاکووا[8] (۲۰۱۲) بر اهمیت تمرکز مداخلات روان‌شناسی مثبت بر دانش بهتر و استفاده از نیرومندی منش و فضائل در افراد جوان اشاره می‌کرد.

[1] Duckworth et al
[2] Park
[3] Stanley Hall
[4] Wang & Wang
[5] Kern & Bowling
[6] Johnsen
[7] Gustems & Calderon
[8] Slezáčková

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

پژوهش بای[1] (۲۰۱۱) بر روی دانشجویان دانشگاه‌های چین نشان داد که پنج عامل نیرومندی کلیدی کنجکاوی، امید، قدردانی، عشق، و نشاط و سرزندگی ارتباط مثبتی با شادی و ارتباط منفی با افسردگی داشتند. امید و کنجکاوی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کنندگان افسردگی و شادی بودند. یافته‌های پژوهش بیردار، آنیک و ریجاوک[2] (۲۰۱۱) پنج نیرومندی با بالاترین وزن صداقت، مهربانی، عشق، قدردانی و انصاف را برای زنان مشخص کرد، درحالی‌که این عوامل برای مردان عبارت از صداقت، امید، شوخ‌طبعی، قدردانی و کنجکاوی بود. بیردار و کاشدان[3] (۲۰۱۰) در پژوهشی بین ۸۸۱ دانشجوی دانشگاه‌های کرواسی نشان داد از میان عوامل نیرومندی‌های منش، سرزندگی (با شاخص‌های میل و رغبت، امید، کنجکاوی و شوخ‌طبعی) به‌عنوان مرتبط‌ترین عامل با بهزیستی ظاهر شد. نتایج تحقیق مولهه آرن[4] (۲۰۰۹) نشان داد دانشجویان دانشگاه سلامت روانی-تجارت نمرات بالاتری در نیرومندی‌های مهربانی، شوخ‌طبعی، هوش اجتماعی، تحسین زیبایی و نیکی، معنویت و عشق داشتند. و دانشجویان MBA نمرات بالاتری در پشتکار داشتند. پژوهش کریس[5] (۲۰۰۷) تفاوت‌های جنسیتی معناداری برای ۱۱ مورد از نیرومندی‌های منش شامل مهربانی-بخشندگی، صمیمیت، قدردانی، بخشش، قدردانی از زیبایی و کمال، دوراندیشی، عدالت-انصاف، رهبری، خلاقیت، شجاعت و خودتنظیمی نشان داد. مطالعه غیاثی و همکاران (۱۳۹۵) اثر آموزش مثبت‌اندیشی بر تنظیم هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان و نقش مثبت‌اندیشی در ارتقای روابط بین‌فردی، سلامت روان‌شناختی و توانایی‌های ابراز وجود را تایید کرد. همچنین نتایج تحقیق پروانه و همکاران (۱۳۹۴) نشان داد داشتن ویژگی‌های مثبتی چون مقابله با چالش، داشتن تعهد، امید و معنا در زندگی باعث بهبود بهزیستی روانشناختی در دانشجویان می‌شود.

روش

این پژوهش از نظر ماهیت و هدف از نوع تحقیق‌های علّی-مقایسه‌ای و از نظر روش جمع‌آوری داده، کمّی (میدانی) است. جامعه آماری این پژوهش ۴۲۹۹ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای طبقه‌ای و مبتنی بر جدول مورگان، ۳۵۱ نفر از اعضای جامعه به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت آزمون فرضیه تحقیق از پرسشنامه استاندارد پترسون و سلیگمن (۲۰۰۴) با ۷۲ گویه مشتمل بر ۶ فضیلت با ۲۴ عامل در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای با مقدار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹، از طریق نرم افزار SPSS 20 برای تحلیل واریانس چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها

آزمون فرضیه: نیرومندی‌های منش در دانشجویان رشته‌های علوم انسانی، فنی- مهندسی، علوم پایه و کشاورزی متفاوت است.

جدول(۲): آزمون ام- باکس

آماره	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
۲۶۸۴/۴۴	۴۵۷/۳۳	۱۵۰۰	۵۳۴۲۰/۵۳	۰/۶۸

در جدول (۲)، مقدار F برابر با ۴۵۷/۳۳ است که از لحاظ آماری معنادار نیست (p>۰/۰۵). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که پیش‌فرض همگنی واریانس- کواریانس در این فرضیه رعایت شده است.

جدول(۳): آزمون لامبدای ویلکز

آزمون	ارزش	F	درجه آزادی اثر	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور ایتا
لامبدای‌ویلکز	۰/۲۹۸	۶/۶۸	۷۲	۹۶۳/۱۵	۰/۰۰۱	۰/۱۰۶

[1] Bai
[2] Brdar; Anic & Rijavec
[3] Brdar & Kashdan
[4] Mulhearn
[5] Karris

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

جدول (۳)، نتایج آزمون لامبدای ویلکز نشان می‌دهد که بین گروه‌ها از لحاظ نیرومندی‌های منش تفاوت معناداری وجود دارد (۶/۶۸=(۷۲ و ۰/۱۰۶)F و p<۰/۰۵). برای بررسی پیش‌فرض برابری واریانس‌های نیرومندی‌های منش در گروه‌های مورد پژوهش نیز از آزمون لون استفاده شد.

جدول(۴): آزمون لون

نیرومندی-های منش	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
خلاقیت	۲/۱۱	۳	۳۴۵	۰/۰۹۸
دلیری	۱/۷۰	۳	۳۴۵	۰/۱۶۶
پشتکار	۱/۳۱	۳	۳۴۵	۰/۲۴۸
صداقت	۱/۰۸	۳	۳۴۵	۰/۳۷۲
خودتنظیمی	۰/۱۲۶	۳	۳۴۵	۰/۹۴۵
امید	۱/۴۷	۳	۳۴۵	۰/۰۵۲
معنویت	۱/۴۹	۳	۳۴۵	۰/۲۱۷
هوش اجتماعی	۰/۸۱۴	۳	۳۴۵	۰/۴۸۷
مهربانی	۰/۷۷۱	۳	۳۴۵	۰/۵۹۳
عشق	۰/۹۵۱	۳	۳۴۵	۰/۴۵۹
رهبری	۱/۰۳	۳	۳۴۵	۰/۳۷۷
بخشش	۱/۲۵	۳	۳۴۵	۰/۲۹۱
کنجکاوی	۱/۲۹	۳	۳۴۵	۰/۲۷۵
عشق به یادگیری	۱/۹۱	۳	۳۴۵	۰/۱۲۷
انصاف	۱/۰۲	۳	۳۴۵	۰/۳۸۳
آینده‌نگری	۱/۶۸	۳	۳۴۵	۰/۱۲۳
تحسین زیبایی	۰/۸۵۶	۳	۳۴۵	۰/۵۲۸
شکرگزاری	۲/۰۳	۳	۳۴۵	۰/۰۶۱
فروتنی	۰/۴۳۰	۳	۳۴۵	۰/۷۳۲
شوخ‌طبعی	۰/۸۰۰	۳	۳۴۵	۰/۴۹۵
قضاوت	۲/۰۶	۳	۳۴۵	۰/۱۰۵
کار گروهی	۱/۰۵	۳	۳۴۵	۰/۳۹۱
سرزندگی	۲/۳۷	۳	۳۴۵	۰/۰۷۰
ژرف‌اندیشی	۲/۲۳	۳	۳۴۵	۰/۰۸۴

جدول (۵): نتایج مربوط به تحلیل واریانس چندمتغیره

نیرومندی-های منش	مجموع مجذورات	درجه آزادی df	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری
خلاقیت	۶۶/۷۴	۳	۲۲/۲۴	۳/۸۲	۰/۰۱۰
دلیری	۸۴/۸۰	۳	۲۸/۲۶	۵/۴۸	۰/۰۰۱
پشتکار	۱۱۱/۱۶	۳	۳۷/۰۵	۵/۰۸	۰/۰۰۲
صداقت	۱۰۰/۵۵	۳	۳۳/۵۱	۵/۸۸	۰/۰۰۱
خودتنظیمی	۹۰/۰۹	۳	۳۰/۰۳	۴/۹۱	۰/۰۰۲
امید	۲۲۱/۹۹	۳	۷۳/۹۹	۱۱/۹۶	۰/۰۰۱
معنویت	۳۳۵/۰۳۲	۳	۱۱۱/۶۷	۱۷/۵۵	۰/۰۰۱
هوش اجتماعی	۸۸/۸۵	۳	۲۹/۶۱	۵/۹۱	۰/۰۰۱
مهربانی	۱۵۴/۲۶	۳	۵۱/۴۲	۷/۸۴	۰/۰۰۱
عشق	۵۰۹/۱۲۳	۳	۱۶۹/۷۰	۲۷/۳۲	۰/۰۰۱
رهبری	۳۶/۶۶	۳	۱۲/۲۲	۲/۱۵	۰/۰۹۳
بخشش	۵۷/۴۵	۳	۱۹/۱۵	۲/۷۶	۰/۰۵۲
کنجکاوی	۹۵/۹۴	۳	۳۱/۹۸	۶/۲۱	۰/۰۰۱
عشق به یادگیری	۷۰/۱۶	۳	۲۳/۳۸	۳/۶۱	۰/۰۱۳
انصاف	۶۰۳/۵۳	۳	۲۰۱/۱۷	۳۳/۷۹	۰/۰۰۱
آینده‌نگری	۵۹/۸۹	۳	۱۹/۹۶	۳/۴۵	۰/۰۱۷
تحسین زیبایی	۲۰۱/۵۱	۳	۶۷/۱۷	۱۱/۶۸	۰/۰۰۱
شکرگزاری	۷۳۱/۵۵	۳	۲۴۳/۸۵	۴۱/۲۱	۰/۰۰۱
فروتنی	۶۶/۴۵	۳	۲۲/۱۵	۳/۸۲	۰/۱۰۰
شوخ‌طبعی	۴۴/۸۹	۳	۱۴/۹۶	۱/۸۰	۰/۱۴۵
قضاوت	۱۰۱/۵۱	۳	۳۳/۸۳	۵/۷۹	۰/۰۰۱
کار گروهی	۹۴/۸۸	۳	۳۱/۶۲	۴/۳۹	۰/۰۰۵
سرزندگی	۱۵۰/۶۲	۳	۵۰/۲۰	۷/۰۵	۰/۰۰۱
ژرف‌اندیشی	۹۴/۹۰	۳	۳۱/۶۳	۶/۴۹	۰/۰۰۱

جدول (۴) گویای آن است که واریانس‌های نیرومندی‌های منش در گروه‌ها با هم برابر بوده و با یکدیگر تفاوت معناداری ندارند، که این یافته، پایایی نتایج بعدی را نشان می‌دهد. طبق نتایج جدول (۵) نیز بین دانشجویان رشته‌های علوم انسانی، فنی- مهندسی، علوم پایه و کشاورزی از لحاظ اکثر نیرومندی‌های منش تفاوت معناداری وجود دارد (p<۰/۰۵). فقط بین مولفه‌های رهبری، بخشش، فروتنی و شوخ‌طبعی تفاوت معناداری بین دانشجویان وجود ندارد (p>۰/۰۵). به‌منظور بررسی تفاوت میانگین گروه‌ها از لحاظ نیرومندی‌های منش از آزمون تعقیبی شفه استفاده گردید. نتایج آزمون تعقیبی شفه نشان داد از بین مولفه‌های نیرومندی‌های منش، در مولفه خلاقیت بین دانشجویان دانشکده‌های فنی- مهندسی با علوم انسانی تفاوت معناداری وجود دارد (p<۰/۰۵).

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

جدول (۶): آزمون تعقیبی شفه برای بررسی تفاوت میانگین دانشجویان از لحاظ نیرومندی‌های منش

نیرومندی منش	رشته تحصیلی	پایه‌های تحصیلی	تفاوت میانگینها	خطای انحراف معیار	سطح معناداری	نیرومندی منش	رشته تحصیلی	پایه‌های تحصیلی	تفاوت میانگینها	خطای انحراف معیار	سطح معناداری
خلاقیت	فنی-مهندسی	علوم پایه	۰/۶۵۰	۰/۷۸۲	۰/۸۷۵	دلیری	علوم انسانی	علوم پایه	-۰/۲۴۲	۰/۷۶۷	۰/۹۹۲
		علوم انسانی	۱/۰۹	۰/۳۳۶	۰/۰۱۵			فنی-مهندسی	-۱/۰۶	۰/۳۱۶	۰/۰۱۱
		کشاورزی	۰/۰۴۲	۰/۳۲۵	۰/۹۹۹			کشاورزی	-۱/۳۹	۰/۳۷۶	۰/۰۰۴
پشتکار	فنی-مهندسی	علوم پایه	۲/۲۱	۰/۸۷۵	۰/۰۹۵	صداقت	علوم انسانی	علوم پایه	-۰/۰۴۲	۰/۸۰۶	۱/۰۰۰
		علوم انسانی	۱/۲۱	۰/۳۷۶	۰/۰۱۶			فنی-مهندسی	-۱/۳۱	۰/۳۳۳	۰/۰۰۲
		کشاورزی	۰/۲۷۸	۰/۳۶۵	۰/۹۰۱			کشاورزی	-۱/۱۹	۰/۳۹۵	۰/۰۲۹
خودتنظیمی	فنی-مهندسی	علوم پایه	۱/۹۸	۰/۸۰۲	۰/۱۰۷	معنویت	فنی-مهندسی	علوم پایه	۳/۲۱	۰/۸۵۲	۰/۰۰۳
		علوم انسانی	۱/۱۰	۰/۳۴۵	۰/۰۱۸			علوم انسانی	۲/۳۰	۰/۳۵۱	۰/۰۰۱
		کشاورزی	۰/۳۵۱	۰/۳۳۴	۰/۷۷۷			کشاورزی	۲/۵۷	۰/۴۱۷	۰/۰۰۱
امید	علوم انسانی	علوم پایه	۳/۵۸	۰/۸۴۰	۰/۰۰۱	هوش اجتماعی	فنی-مهندسی	علوم پایه	۱/۳۸	۰/۷۲۵	۰/۳۰۴
		فنی-مهندسی	۱/۳۱	۰/۳۴۷	۰/۰۰۳			علوم انسانی	۱/۲۱	۰/۳۱۲	۰/۰۰۲
		کشاورزی	۲/۱۲	۰/۴۱۲	۰/۰۰۱			کشاورزی	۰/۱۷۳	۰/۳۰۳	۰/۹۵۵
	علوم پایه	فنی-مهندسی	۲/۲۶	۰/۸۰۶	۰/۰۴۹		کشاورزی	علوم انسانی	۱/۰۴	۰/۳۷۰	۰/۰۴۹
مهربانی	فنی-مهندسی	علوم پایه	۵/۲۱	۰/۸۸۶	۰/۰۰۱	عشق	علوم انسانی	علوم پایه	۴/۵۸	۰/۸۴۲	۰/۰۰۱
		علوم انسانی	۲/۹۴	۰/۳۶۵	۰/۰۰۱			فنی-مهندسی	۲/۹۲	۰/۳۴۷	۰/۰۰۱
		کشاورزی	۳/۸۶	۰/۴۳۴	۰/۰۰۱			کشاورزی	۲/۶۷	۰/۴۱۲	۰/۰۰۱
کنجکاوی	علوم انسانی	علوم پایه	-۰/۰۴۲	۰/۷۶۶	۱/۰۰۰	عشق به یادگیری	فنی-مهندسی	علوم پایه	۱/۵۳	۰/۸۲۴	۰/۳۲۹
		فنی-مهندسی	-۱/۲۸	۰/۳۱۶	۰/۰۰۱			علوم انسانی	۱/۰۳	۰/۳۵۴	۰/۰۳۹
		کشاورزی	-۱/۱۳	۰/۳۷۵	۰/۰۲۹			کشاورزی	۰/۲۵۲	۰/۳۴۴	۰/۹۱۰
انصاف	فنی-مهندسی	علوم پایه	۴/۹۵	۰/۸۲۴	۰/۰۰۱	آینده نگری	کشاورزی	علوم پایه	۰/۷۴۲	۰/۸۰۸	۰/۸۳۹
		علوم انسانی	۳/۱۲	/۳۴۰	۰/۰۰۱			فنی-مهندسی	۰/۴۰۴	۰/۳۲۵	۰/۶۷۲
		کشاورزی	۳/۱۴	۰/۴۰۴	۰/۰۰۱			علوم انسانی	۱/۲۴	۰/۳۹۷	۰/۰۲۲
شکرگزاری	علوم انسانی	علوم پایه	۵/۰۵	۰/۸۲۲	۰/۰۰۱	قضاوت	فنی-مهندسی	علوم پایه	۲/۳۴	/۷۸۳	۰/۰۳۱
		فنی-مهندسی	۳/۴۹	۰/۳۳۹	۰/۰۰۱			علوم انسانی	۱/۰۷	۰/۳۳۷	۰/۰۱۸
		کشاورزی	۳/۵۰	۰/۴۰۲	۰/۰۰۱			کشاورزی	۰/۲۱۷	۰/۳۲۷	۰/۹۳۱
کارگروهی	فنی-مهندسی	علوم پایه	۱/۲۴	۰/۸۷۰	۰/۵۶۱	سرزندگی	علوم انسانی	علوم پایه	-۰/۹۷۱	۰/۹۰۲	۰/۷۶۳
		علوم انسانی	۱/۲۹	۰/۳۷۴	۰/۰۰۸			فنی-مهندسی	-۱/۶۰	۰/۳۷۲	۰/۰۰۱
		کشاورزی	۰/۲۳۳	۰/۳۶۳	۰/۹۳۸			کشاورزی	-۱/۷۲	۰/۴۴۲	۰/۰۰۲
تحسین زیبایی	فنی-مهندسی	علوم پایه	۲/۴۷	۰/۷۷۷	۰/۰۱۸	ژرف-اندیشی	علوم انسانی	علوم پایه	۰/۰۲۸	۰/۷۴۵	۱/۰۰
		علوم انسانی	۱/۷۶	۰/۳۳۴	۰/۰۰۱			فنی-مهندسی	-۱/۲۸	۰/۳۰۷	۰/۰۰۱
		کشاورزی	۰/۳۳۴	۰/۳۲۴	۰/۷۸۶			کشاورزی	-۰/۹۹۲	۰/۳۶۵	۰/۰۶۳

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

علوم انسانی	کشاورزی	۱/۴۳-	۰/۳۹۷	۰/۰۰۵

بحث و نتیجه گیری

نیرومندی‌های منش در دانشجویان رشته‌های علوم انسانی، فنی- مهندسی، علوم پایه و کشاورزی متفاوت است. نتایج یافته‌ها با یافته‌های کرن و باولینگ (۲۰۱۵) و مولهه آرن (۲۰۰۹) مبنی بر اینکه بین دانشجویان رشته‌های مختلف از لحاظ مفهوم نیرومندی‌های منش تفاوت وجود دارد، همسو می‌باشد. در پژوهش حاضر تفاوت‌های معناداری بین مولفه‌های نیرومندی‌های منش در رشته‌های علوم انسانی، فنی- مهندسی، علوم پایه و کشاورزی وجود دارد. با توجه به نتایج به‌دست آمده به‌نظر می‌رسد ماهیت رشته تحصیلی در نیرومندی‌های منش دانشجویان نقش دارد، و همان‌گونه که صفات مثبت شخصیتی در انتخاب رشته تحصیلی تاثیر دارند تحت تاثیر رشته تحصیلی نیز قرار می‌گیرند. همچنین ثابت شده است که شخصیت و ویژگی‌های آن تحت تاثیر شغل افراد قرار می‌گیرند. در این خصوص در رشته‌های علوم پایه که در آینده ممکن است شغل‌هایی مانند محقق، استاد و... داشته باشند، ضرورت دارد در بعضی از مولفه‌های نیرومندی‌های منش در سطح بالایی باشند. در این راستا، استفاده از نیرومندی‌های منش باعث می‌شود فرد شادتر بوده و بهزیستی (روانی، ذهنی) بیشتر و افسردگی کمتری داشته باشند؛ خودکارآمدی و اعتماد به‌نفس بیشتر و باور به توانایی رسیدن به اهدافش را داشته باشد؛ عزت نفس خود را بهبود ببخشد؛ انرژی و سرزندگی و نشاط روانی بیشتری را تجربه کند؛ سطوح کمتری از استرس را تجربه کند؛ انعطاف‌پذیرتر باشد؛ عملکرد بهتری در شغلش داشته باشد؛ احساس تعهد بیشتری نسبت به شغلش داشته باشد و به رشد و توسعه شخصی برسد. با توجه به دلایل فوق، از آنجایی که دانشجویان نیروی انسانی برگزیده از نظر استعداد، خلاقیت و پشتکار و منابع معنوی هر جامعه و سازندگان فردای کشور خویش هستند لزوم برنامه‌ریزی در جهت توسعه و ارتقاء نیرومندی‌های منش دانشجویان ضروری به‌نظر می‌رسد.

منابع

پروانه، ا.، مومنی، خ.، پروانه، آ.، و کریمی، پ. (۱۳۹۴). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس هوش معنوی و سخت‌رویی در دانشجویان دختر. نشریه اسلام و سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، دوره ۱، شماره ۴: ۲۰- ۱۴.

حسینی، ح.، و موسوی، ح. (۱۳۸۳). مقایسه وضعیت سلامت روانی دانشجویان کارآموز پزشکی و پیراپزشکی. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی گرگان، سال ششم، شماره ۱۳: صفحات ۱۰۷-۱۰۱.

رضائی، س. (۱۳۹۲). نقش کلاس‌های تربیت بدنی عمومی بر ویژگی‌های شخصیتی و بهزیستی ذهنی دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی تبریز. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد تربیت‌بدنی، دانشکده تربیت‌بدنی، دانشگاه تبریز.

غیاثی، ا.، طباطبایی، ت. س.، و نصری، م. (۱۳۹۵). اثر آموزش مثبت‌اندیشی بر تنظیم هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه بیرجند در سال ۹۴-۹۳. مجله علمی پژوهان، دوره ۱۴، شماره ۴: ۳۷- ۲۷.

مگیار- موئی، ج. ال. (۱۳۹۱). فنون روان‌شناسی مثبت‌گرا / راهنمای درمانگران. ترجمه براتی‌سده، چاپ اول، تهران: انتشارات رشد.

Bai, Y. (2011). The Relationships between Character Strengths and Well-being Status of College Students. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the degree of Doctor of Philosophy at the University of Hong Kong.

Brdar, I., Anic, P., & Rijavec, M. (2011). Character Strengths and Well-Being: Are there Gender Differences? In: Brdar, I. (ed.), the Human Pursuit of Well-Being: A Cultural Approach. Dordrecht, NL: Springer: 145-156.

Brdar, I. & Kashdan, T.B. (2010). Character Strengths and Well-Being in Croatia: An Empirical Investigation of Structure and Correlates. Journal of Research in Personality, Vol. 44, No. 1: 151-154.

Duckworth, A.L., Steen, T.A. & Seligman, M.E.P. (2005). Positive Psychology in Clinical Practice. Annual Review of Clinical Psychology, Vol. 1, No. 1: 629-651.

Gadzella, B.M., Stacks, J.M., & Stephens, R. (2004). College Students Assess Their Stressors and Reactions to Stressors. Article Presented In the Texas A&M University Assessment Conference Held at College Station.

Gustems, J., & Calderon, C. (2014). Character Strengths and Psychological Well-Being among Students of Teacher Education. International Journal of Educational Psychology, Vol. 3, No. 3: 265-286.

Hall, G.S. (1922). Senescence: The Last Half of Life. New York, NY: D. Appleton & Co.

Johnsen, C. (2014). Personality Traits and Character Strengths as Predictors of Well-Being. Thesis Submitted in Parital Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts in Clinical Psychology in the Graduate School, Eastern Illinois University Charleston, Illinois.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]

Joseph, S., & Linley, P.A. (2006). Positive Therapy: A Meta-Theoretical Approach to Positive Psychological Practice. London, England: Routledge.

Karris, M.A. (2007). Character Strengths and Well-Being in a College Sample. Doctoral Dissertation, Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses Database (UMI No. 3337214).

Kern, M.L., & Bowling, D.S. (2015). Character Strengths and Academic Performance in Law Students. Journal of Research in Personality .Vol. 55: 25–29.

Linley, P.A., & Harrington, S. (2006). Playing to Your Strengths. Psychologist, Vol. 19, No. 2: 86-89.

Mulhearn, E.M. (2009). A Comparative Study of the Dominant Character Strengths of Mental Health and Business Graduate Students. B.A., Communications, Regis College, Thesis Submitted to the University of New Hampshire in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts in Counseling.

Park, N. (2009). Character Strengths (VIA). In S.J. Lopez (Ed), The Encyclopedia of Positive Psychology (pp 135-139). United Kingdom: Wiley-Blackwell Publishing Ltd.

Park, N., & Peterson, C. (2006). Character Strengths and Happiness among Young Children: Content Analysis of Parental Descriptions. Journal of Happiness Studies, Vol. 7, No. 3: 323-341. (a)

Peterson, C., & Seligman, M.E.P. (2004). Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification. New York: Oxford University Press and Washington, DC: American Psychological Association.

Seligman, M.E.P., & Csikszentmihaly, M. (2000). Positive Psychology: An Introduction. Journal of American Psychology, Vol. 55, No. 1: 5-14.

Slezáčková, A. (2012). Character Strengths and Well-Being in European Students. In 3. International Conference on Positivism: Foundation for Human Dimension, Amity University Rajasthan, India.

Wang, J., & Wang, Y. (2016). The Impact of Character Strengths on Employee Well-Being: The Mediating Effect of Work-Family Relationship. World Academy of Science, Engineering and Technology. International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering, Vol. 10, No. 5: 1561-1569.

Wood, A.M., Linley, P.A., Maltby, J., Kashdan, T.B., & Hurling, R. (2011). Using Psychological Strengths Leads to Less Stress and Greater Self-Esteem, Vitality, and Positive Affect: Longitudinal Examination of the Strengths Use Questionnaire. Personality and Individual Differences, Vol. 50: 15–19.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1398.8.1.11.7]